Kinesisk stentaks

Podocarpus macrophyllus var. maki

Kort fortalt

- *Podocarpus macrophyllus var. maki* – stentaksfamilien (Podocarpaceae); ingen ægte taks.
- Arten vokser vildt i det sydlige og østlige Kina, det sydlige Japan og Taiwan; plantet i århundreder i haver og tempelanlæg.
- Stedsegrønt nåletræ med lange, smalle, læderagtige blade, der sidder spiralstillet.
- Vokser langsomt og tæt og tåler beskæring og tråd; giftig for hunde, katte og heste.
- Om sommeren ude i halvskygge, om vinteren lyst og frostfrit – helst køligt ved ca. 5–10 °C.
- Bruger forholdsvis lidt vand, men rodklumpen må aldrig tørre helt ud.
- Frøene lægges i blød natten over og spirer ved 20–25 °C – ofte langsomt og uregelmæssigt.

Det kan du se frem til

Med frøene af kinesisk stentaks har du grundlaget for en stedsegrøn bonsai med lange, læderagtige blade, som du selv former fra den første spire. Spiringen er langsom og uregelmæssig – de første kimplanter kan vise sig efter ca. en måned, andre først efter mange måneder, så lad såbakken stå. Stentaksen vokser langsomt; de første år handler om at få en sund, kompakt plante, og formen bygges op i roligt tempo over mange år.

Mange forbinder bonsai med et færdigt lille træ fra butikken. Med frø starter du et skridt tidligere – og det giver dig noget, et købt træ aldrig kan: Du bestemmer selv formen fra den første spire, og du kan dyrke arter, der sjældent eller aldrig sælges som færdige bonsai. Det kræver tålmodighed, for der går nogle år, før frøplanten er blevet til et egentligt bonsaitræ. Til gengæld er træet dit eget fra start til slut. Herunder finder du det, du skal vide for at komme godt fra start med netop denne art.

Introduktion

Kinesisk stentaks (*Podocarpus macrophyllus var. maki*) er et stedsegrønt nåletræ fra stentaksfamilien. Den sælges ofte som „kinesisk taks", men er ingen ægte taks; den hører til en familie af nåletræer, der især findes i tropisk Asien og på den sydlige halvkugle. P. macrophyllus er slægtens nordligste art og vokser vildt i skove og krat i det sydlige og østlige Kina, det sydlige Japan og Taiwan. Varieteten maki er i århundreder plantet i haver og tempelanlæg i Kina og Japan og er i Europa kendt siden 1830. På kinesisk hedder træet luohan song, „arhatfyr" – efter de buddhistiske helgener – og på engelsk buddhist pine. Bladene ligner ikke nåle: De er smalle, flade og læderagtige, hos maki ca. 4–8 cm lange, mørkegrønne på oversiden og lysere på undersiden, og de sidder spiralstillet og tæt samlet ved skudspidserne. Planterne er enten han- eller hunplanter; hos hunplanterne sidder frøet på en kødfuld, rødviolet „fod". Planten regnes som giftig for hunde, katte og heste (ASPCA). Som bonsai vokser kinesisk stentaks langsomt og tæt og tåler både beskæring og tråd.

Formering

Frøene holder sig ikke længe og bør sås hurtigt efter modtagelsen. Læg dem i lunkent vand natten over, og fjern derefter resterne af den læderagtige frøskal, hvis den stadig sidder på. Så frøene ca. 2 cm dybt med lidt afstand i fugtig såjord eller

Sikkerhed: Frø, næringsstoffer og dyrkningsmedier er ikke beregnet til at spise – hverken for mennesker eller dyr. Nogle arter er giftige, så opbevar dem utilgængeligt for børn og dyr.

kokos-såmuld, og hold dyrkningsmediet jævnt fugtigt ved ca. 20–25 °C. Spiringen er langsom og uregelmæssig: De første kimplanter kan vise sig efter ca. en måned, andre først efter flere måneder. Lad derfor såbakken stå i mindst et år; ikke alle frø spirer. Ca. 6 uger efter spiringen, når kimplanterne har fået de første rigtige blade, prikles de ud i enkelte potter med priklejord.

Placering og lys

Kinesisk stentaks vil stå lyst, men tåler også mindre lys end de fleste bonsaiarter. Fra slutningen af maj, når der ikke længere er risiko for nattefrost, til oktober kan den stå ude et sted i halvskygge – ikke i den skarpeste middagssol. Inde står den bedst i en lys vindueskarm og aldrig over en radiator.

Vanding og næringsstoffer

Uden for sommermånederne bruger stentaksen forholdsvis lidt vand. Vand, når dyrkningsmediet er tørt i overfladen, men lad aldrig rodklumpen tørre helt ud, og undgå stående vand – rødderne rådner let i våd jord. Når luften inde er tør, overbruses bladene en gang imellem med rent regnvand i stuetemperatur (eller andet kalkfattigt vand). Fra april til september gives flydende bonsai-næring hver 3. uge.

Dyrkningsmedie

Dyrkningsmediet skal være veldrænet. Færdig bonsai-jord er et godt valg. Til unge planter passer priklejord med kvartssand. Kinesisk stentaks vokser langsomt og skal kun omplantes ca. hvert 2.–3. år om foråret, når rodklumpen er godt gennemvokset.

Beskæring

Kinesisk stentaks kan beskæres det meste af året, men de nye skud skæres bedst fra maj til oktober: Når de er 6–8 cm lange, kortes de ind til 2–4 cm. Større grene skæres helst i marts–april, før væksten begynder. Unge, endnu bløde grene kan formes med tråd i marts–april eller i oktober; pas på ikke at klemme bladene under tråden, og fjern den igen, før den skærer sig ind i barken.

Vinteropbevaring

I en skål tåler kinesisk stentaks ikke frost. Tag den ind, før nattetemperaturen falder under ca. 5 °C. Om vinteren står den bedst lyst og køligt ved ca. 5–10 °C, fx i et uopvarmet, lyst rum eller en kold vinterhave. Den kan også stå i en almindelig stue, hvis pladsen er meget lys – men aldrig over en radiator, hvor luften er for tør. Undgå træk og store temperaturudsving. Vand sparsomt, så rodklumpen ikke tørrer helt ud, og giv ingen næring. Fra slutningen af maj kan den igen stå ude.

Vigtige dyrkningstips

Det meste, der går galt ved såning, skyldes for meget vand eller for lidt lys. Jeg anbefaler et let, næringsfattigt såmedie som såjord eller kokos-såmuld, så de fine rødder ikke rådner. Når kimplanterne skal prikles, giver priklejord med kvartssand god dræning og et stabilt rodnet. Senere, når træet skal formes som bonsai, er min færdigblandede bonsai-jord et godt grundlag. Hav tålmodighed: Frø fra samme pose spirer ikke altid samtidig, så lad såbakken stå, selvom de første kimplanter allerede er kommet op.